

Nikola Řezníčková

Postavení adjektiv ve španělštině a francouzštině – vývojové tendence

Diplomová práce

Ústav románských studií FF UK

Posudek vedoucího práce

Předložená práce si položila za cíl doložit, zda v obou zkoumaných jazycích, tj. ve španělštině a francouzštině, existuje často diskutovaná tendence k antepozici adjektiv. Autorka cituje na str. 32 Riegela et al. 2009, podle nichž je ve francouzštině každé třetí adjektivum v antepozici. Analyzovaný materiál je samozřejmě pouhým vzorkem, nicméně autorka vhodně doplnila úvodní teoretické kapitoly o korpusový a dotazníkový průzkum. Práce však bohužel v mnoha ohledech zůstala v půli cesty, z mého pohledu chybí zejména syntetizující pohled na základní literaturu jako základu k vlastnímu zkoumání. V následujících řádcích se proto zaměřím na některé problematické aspekty, jichž se určitě bude týkat i disputace při obhajobě.

Pokud jde o vlastní sémanticko-syntaktickou kategorizaci adjektiv, pak autorka čerpala zejména z Noailly 1999, Čermáka-Zavadila 2010 a Nølkeho 1996, nepodařilo se jí však vytvořit ucelený, kritický pohled na tyto prameny. Jaký je např. vztah mezi schématem na str. 30 (Čermák-Zavadil 2010), terminologií převzatou na str. 27 z Delmonte 1999 (*adjetivos intensionales y circunstanciales*) a Nølkeho teorií fokalizace?

Tendence k antepozici se týká zejména relačních adjektiv, jež mohou v daném kontextu přecházet ke kvalifikačním. V první řadě by tedy bylo nutné alespoň nastínit základní typologii ê-relačních adjektiv. Na str. 16 autorka uvádí jako příklad adjektivum *urbain* – adjektiva tohoto typu (zpravidla latinismy) odkazují na (ze synchronního pohledu) implicitní bázi, tedy v první skupině máme slova jako např. :

Urbain (< *urbs*)

Rural (< *rus*)

Latéral (*latus*)

Ve druhé skupině mohou být adjektiva, které Čermák-Zavadil 2010 označují jako obecně relační, např. *semejante/semblable*, kde lze snad mluvit o supletivní/alomorfní bázi (*similitud, similarité/ressemblance* etc.).

Další skupinu by mohla tvořit adjektiva učeného původu, jejichž nominální báze existuje jako dědičné slovo, tedy např. :

Paternel < *père*

Pulmonaire < *poumons*

Gastrique < *estomac*

Čtvrtou skupinu by mohla tvořit adjektiva původem relační, jež však mohou být již dlouho interpretována (v příslušném kontextu) jako spíše kvalifikační, tedy např. *naturel/natural* :

C'est un enfant très naturel – Es un chico muy natural.

V poslední skupině pak lze nalézt denominální adjektiva se zřetelným vztahem k bázi, tedy : *régional* < *région*, *départemental* < *département*, *national* < *nation* atd., v rámci níž lze určitě objevit i tendenci přechodu ke kvalifikačnímu typu, např. *provincial* < *province* (*famille fortement provinciale*). Podobná základní typologie by autorce nesmírně usnadnila práci.

Některé uváděné příklady jsou (ze stylistického a někdy i čistě gramatického hlediska) velmi zvláštní, uvedme namátkou (7a) na str. 22, (8a) na str. 23, (10a) a (11a) na str. 25, (19) na str. 35.

Pro korpusový výzkum zvolila autorka devět adjektiv („podle jejich zakončení“, viz str. 45), přičemž ovšem morfologický zřetel není ve všech případech identický (viz *ordinaire*). U dotazníkového průzkumu se objevuje pět adjektiv, dotazovaní mají volit mezi čtyřmi stupni akceptovatelnosti, což je zcela vyhovující. Autorka se snažila předkládat jednotlivá nominálně-adjektivní syntagmata v různých syntaktických funkcích, tedy zejména jako podmět, přímý předmět nebo příslovečné určení, bohužel však nedůsledně – např. *apparition spectaculaire/spectaculaire apparition* je předloženo jen jako komplement (s verbe support *faire*). Jak řečeno výše, určitá základní typologie relačních adjektiv by autorce velice pomohla při hledání vhodných adjektiv i pro korpusový/dotazníkový průzkum.

Některé sporné aspekty se snad podaří vyjasnit během obhajoby. Práci hodnotím stupněm velmi dobře.

3.9. 2016

Jaroslav Štichauer

Vedoucí práce